Whitepaper

Leren van labels

Van energielabels naar doelgerichte buurtaanpak: lessen uit Zoeterwoude

Oktober 2026

Samengevat

Veel Nederlandse gemeenten voeren isolatiecampagnes uit, onder meer gefinancierd via de Lokale Aanpak Isolatie (LAI) en het Nationaal Isolatieprogramma (NIP). Een veelgehoorde vraag van gemeenteraden, collegeleden en beleidsmakers luidt: “Hoe ver staan we nu precies met de isolatieopgave, hoe zinvol is de voortzetting van de huidige campagne en waar moeten we onze middelen prioritair inzetten?”

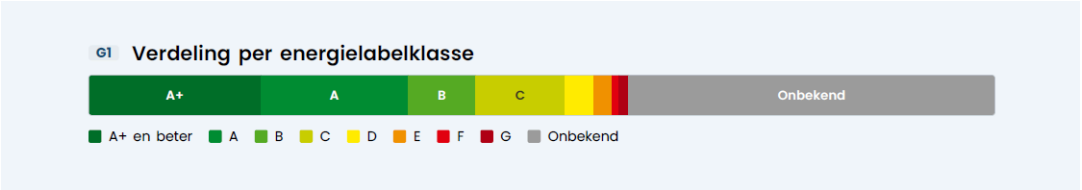
Het antwoord op die vragen blijft in de praktijk vaak steken in aannames of generieke kentallen. Zonder actueel zicht op de energetische staat van de woningvoorraad dreigen isolatiecampagnes te transformeren tot een hagelschotbenadering.

Deze whitepaper laat zien hoe een ruimtelijke en kwantitatieve analyse van energielabels en gebouwkenmerken — geïllustreerd aan de hand van een praktijkcasus in de gemeente Zoeterwoude — gemeenten in staat stelt om:

1. **Bestuurlijke verantwoording te onderbouwen:** Exact kwantificeren hoe groot de resterende isolatieopgave is en hoeveel woningen nog benaderd moeten worden.
2. **Micro-targeting toe te passen:** Buurten met een hoge concentratie slechte energielabels (E, F, G) identificeren en doelgericht benaderen.
3. **Blinde vlekken op te heffen:** Adressen zonder geregistreerd label en kwetsbare huishoudens in energiearmoede effectief bereiken.

De bestuurlijke uitdaging: sturen in de mist

Gemeenten hebben duidelijke jaardoelen geformuleerd voor hun isolatieaanpak. Wanneer een gemeente bijvoorbeeld gemiddeld 80 woningen per jaar isolerend aanpakt via de NIP/LAI-tranches, ontstaat er na verloop van tijd behoefte aan sturing. Hoeveel woningen voldoen reeds aan de isolatiestandaard? Welk deel van het doelbereik is nog niet geactiveerd? Is het opschalen of continueren van een ‘generieke’ isolatiecampagne nog wel kostenefficiënt, of moeten we onze strategie herzien?

Verdeling energielabelklassen in Zoeterwoude (2026)

Het krimp-effect van energielabels

Een energielabel heeft een wettelijke geldigheidsduur van tien jaar. Als er in een gemeente minder nieuwe labels worden geregistreerd dan er vervallen, krimpt de bekende energielabel voorraad op papier.

In Zoeterwoude verliepen tussen 1 juli 2026 en 24 september 2026 in totaal 69 energielabels, terwijl er slechts 22 nieuwe registraties bijkwamen. Netto leidde dit tot een toename van 47 woningen in de categorie 'label onbekend'. Voor een gemeenteraad lijkt het alsof de verduurzaming stilstaat of zelfs achteruit gaat, terwijl het in feite om een administratieve registratie vertraging gaat. In de praktijk waren alle labels na heropname verbeterd of gelijk. Geen labels waren verslechterd na heropname.

Pijler 1: Bestuurlijke verantwoording & eindrapportage

Om verantwoording af te leggen is een statisch beeld van energielabelletters niet voldoende. Een analyse biedt twee concrete handvatten voor de sturing op de lange termijn.

Bepalen van de resterende looptijd

Even een rekenvoorbeeld. Van de 4.626 woningen in Zoeterwoude hebben:

- 1.630 woningen een geregistreerd label A of beter.
- 173 woningen een geregistreerd label E tot en met G.
- 1.872 woningen nog geen geregistreerd label.

Wanneer een gemeente zich richt op de bekende groep met een E, F of G-label (173 woningen) en jaarlijks 80 woningen isoleert, is deze specifieke doelgroep theoretisch in ruim 2 jaar volledig geholpen.

Dit inzicht verandert het bestuurlijke gesprek fundamenteel: de vraag is niet langer of de campagne werkt, maar hoe we de overige potentiële doelgroep (zoals woningen met label D, of woningen in de 'onbekende' categorie) tijdig in kaart brengen en aanspreken.

Isolatiestandaard vs. energielabelklasse

De energielabelletter (A t/m G) geeft een indicatie van het fossiele energiegebruik, maar de isolatiestandaard (bepaald via NTA 8800 op basis van de netto warmtebehoefte en compactheid van het gebouw) geeft aan of een woning daadwerkelijk toekomstbestendig is geïsoleerd.

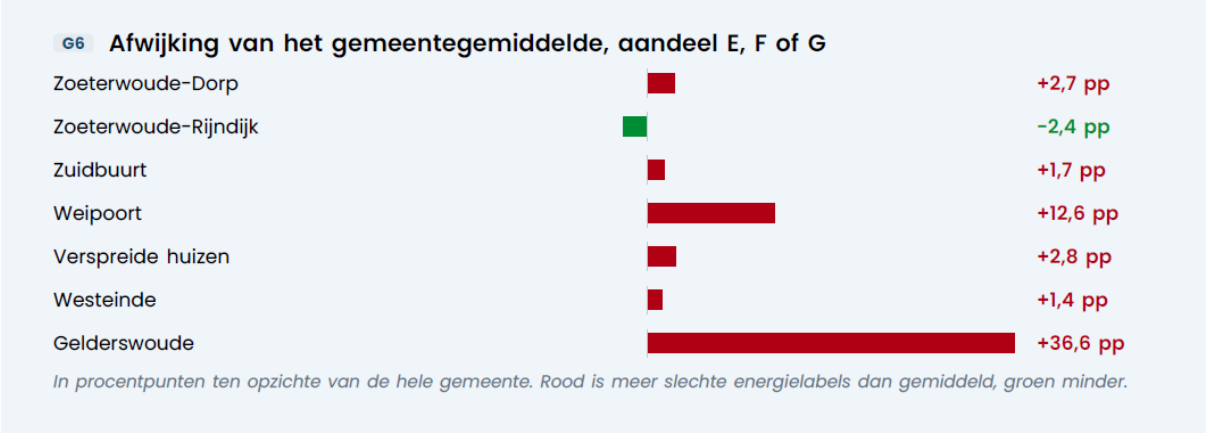
In Zoeterwoude is voor 1.711 woningen de NTA 8800-warmtebehoefte bekend. Van deze groep voldoet 47,0% (805 woningen) aan de isolatiestandaard. Dit toont aan dat zelfs binnen woningen met een redelijk label (zoals B of C) vaak nog schilverbetering nodig is om aan de landelijke normen te voldoen.

Pijler 2: datagestuurde (wijk & buurt) aanpak

Generieke brieven aan alle inwoners leveren een steeds minder hoge conversie op. Een ruimtelijke energielabel analyse stelt gemeenten in staat om op buurtniveau te differentiëren.

Spreiding van slechte labels

Binnen een gemeente bestaan grote onderlinge verschillen per kern en bouwperiode. Uit de data van Zoeterwoude blijkt de noodzaak voor een gelaagde aanpak:

Belangrijk bij de interpretatie: Gelderswoude & Weipoort hebben een relatief kleine woningvoorraad; enkele woningen hebben een grotere impact op het totaalpercentage.

Strategische conclusies voor marketing & campagne-inrichting

1. **Focus op hotspots:** in buurten zoals Gelderswoude en Weipoort is het aandeel E-, F- en G-labels een veelvoud van het gemeentegemiddelde. Een gerichte wijk- of straatcampagne behaalt hier een hoger rendement per verstuurde uiting dan een gemeentebrede uitrol.
2. **Prioriteer labelopnames bij lage dekking:** In Gelderswoude en Weipoort heeft minder dan 25% van de woningen een geregistreerd label. Een energielabelopname of warmtescan voorafgaand aan de isolatie aanbieding levert in deze gebieden de grootste informatiewinst op.

De blinde vlek: energiearmoede & onbekende labels

Een veelgemaakte fout in beleid is de aanname dat de doelgroep voor energiearmoede-interventies volledig overlapt met de geregistreerde E-, F- en G-labels.

In Zoeterwoude zijn 32 specifieke adressen geanalyseerd waar aantoonbaar sprake is van energiearmoede:

T9 Het energielabel van de aangeleverde adressen

Energielabel	Adressen	Aandeel
A	1	3,1%
B	1	3,1%
C	3	9,4%
G	1	3,1%
Onbekend	**26**	**81,3%**
Totaal	**32**	**100,0%**

Dezelfde energielabelklassen als in de rest van het rapport. Van deze adressen heeft 81,3% geen energielabel, tegen 40,5% van alle woningen in de gemeente.

Verdeling energielabels van 32 aangeleverde EA-adressen

Belangrijkste inzicht

81,3% van de huishoudens in energiearmoede heeft géén geregistreerd energielabel. Bovendien is 96,9% van deze specifieke woningen gebouwd vóór 1992 (waarvan 65,6% van vóór 1974).

Beleidsconclusie: wie uitsluitend selecteert op geregistreerde E-, F- en G-labels in het landelijke register, mist ruim vier op de vijf huishoudens die in energiearmoede leven. Een effectieve aanpak vereist het combineren van energielabelregisters met gebouwkenmerken uit de BAG (zoals bouwjaar en woningtype).

Van inzicht naar uitvoering: activatie & contingenten

Om de overstap te maken van data-analyse naar daadwerkelijk geïsoleerde woningen, biedt het bundelen van inzichten twee concrete instrumenten:

De contingentenaanpak (TNO-methodiek)

In plaats van een individuele woningbenadering, groepeert de contingentenaanpak woningen op basis van vergelijkbare kenmerken (zoals bouwjaar, woningtype en gevelstructuur).

- Uit de data van Zoeterwoude blijkt bijvoorbeeld dat tussenwoningen gebouwd t/m 1974 een omvangrijk en homogeen cluster vormen (227 van de woningen met label C vallen in dit woningtype).
- Door bewoners van hetzelfde woningtype een gestandaardiseerd en vooraf gecontroleerd isolatieaanbod te doen, ontstaan schaalvoordelen in inkoop en uitvoering.

Bron: TNO, "Contingentenaanpak bewijst effectiviteit in versnellen en opschalen van energierenovaties", 7 november 2024, https://www.tno.nl/nl/newsroom/insights/2024/11/contingentenaanpak-bewijst-effectiviteit/

Drempels verlagen in de bewonersreis

Uit onderzoek van Vereniging Eigen Huis blijkt dat 1 op de 3 woningeigenaren afhaakt tijdens het aanvraagproces van subsidies vanwege versnipperde informatie, ingewikkelde formulieren en onzekerheid over de netto-investering. Een succesvolle campagne-inrichting rust op 5 pijlers:

- **Direct handelsperspectief:** adres-specifieke inzichten bieden in plaats van algemene brochures.
- **Gestapelde subsidies inzichtelijk maken:** lokale gemeentelijke subsidies (LAI), landelijke ISDE en renteloze leningen (Nationaal Warmtefonds) presenteren als één overzichtelijk eindbedrag.
- **Onafhankelijk advies:** vrij van directe commerciële verkoopprikkels.
- **Bereikbare lokale hulp:** inzet van lokale energiecoaches en adviseurs.
- **Micro-targeting:** de juiste boodschap afstemmen op de specifieke buurt of leefstijl.

Bron: Vereniging Eigen Huis, meldpunt subsidieaanvraag ISDE (2023).

Actieplan voor gemeenten

Om de isolatieopgave op buurtniveau te versnellen en bestuurlijk te borgen, doorlopen gemeenten 4 stappen:

Over Sobolt & Winst uit je woning

Sobolt en Winst uit je woning ondersteunen samen gemeenten bij het datagestuurd vormgeven en uitvoeren van de energietransitie. Door de inzet van geavanceerde ruimtelijke data-analyses (zoals Zonnedakje en Sobolt EPA) en schaalbare wijk- en contingentenaanpakken, helpen wij gemeenten om isolatiebudgetten doeltreffend in te zetten bij de inwoners die dit het hardst nodig hebben.

Sparren over de isolatieopgave en datagestuurde buurtaanpak in uw gemeente? Neem contact op met ons via Giel g.janssen@sobolt.com of Rick rick@winstuitjewoning.com.